

УДК 378.011.3.015.31-051:78

**ПІДГОТОВКА БАКАЛАВРІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
«СЕРЕДНЯ ОСВІТА (МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО)» НА ОСНОВІ
КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ**

Дем'янюк Наталія Юрїївна

канд. пед. наук, доцент кафедри музики
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка
м. Полтава, Україна

Анотація: У статті обґрунтовано необхідність фахової підготовки вчителя музичного мистецтва на основі компетентісного підходу, розкрито сутність понять компетентність, компетенція, компетентісний підхід у вищій освіті. На основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) визначено інтегральну, загальні та фахові компетентності.

Ключові слова: підготовка бакалавра, компетентісний підхід, компетентність, здатність, музичне мистецтво

Реформування національної системи освіти, інтеграції в європейський освітній простір, реалізації основних настанов «Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті» передбачає підвищення ефективності навчально-виховного процесу, удосконалення професійної теоретичної та практичної підготовки майбутнього вчителя. У їх реалізації пріоритетні позиції надаються компетентісному підходу, який відображено в нових розроблених освітньо-професійних програмах.

Відповідно до визначення Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) «компетентність» (англ. competence) – це «спроможність успішно відповідати на потреби або успішно виконувати завдання» [1].

При всьому розмаїтті поглядів на сутність категорії «компетенція», більшість визначень трактують її як вміння застосовувати в реальних ситуаціях набуті знання, спроможності, навички тощо. *Професійні компетенції* – це поєднання таких спроможностей, вмінь і знань людини, які роблять її спроможною до дій і реакцій у її професійній діяльності як у знайомих, так і в нових ситуаціях [2].

Компетентнісний підхід у вищій освіті розглядається науковцями як організація навчального процесу, яка зосереджується на тому, що студенти в результаті навчання виконують чи вміють робити, а не на тому, чого вони мають навчатися. Навчання на основі компетентнісного підходу формує в них якості для реалізації професійної діяльності, які необхідні для ринку праці, а критерії та параметри оцінки результатів освіти уніфікуються та виражаються в термінах і результатах, які можуть бути інтерпретовані та враховані в будь-якому освітньому закладі будь-якої країни [3, с. 14]. Компетентність випускника вищого закладу освіти – це його підкріплена практикою здатність реалізувати свій потенціал (знання, вміння, досвід, особисті якості та ін.) для успішної творчої діяльності в професійній та соціальній сферах.

Підготовка фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) здійснюється на базі середньої освіти або освітньо-кваліфікаційного рівня молодший бакалавр. Вона відбувається за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Музичне мистецтво)», мета якої – формування у здобувачів вищої освіти загальних і фахових компетентностей для успішного здійснення професійної музично-педагогічної діяльності, здатності впроваджувати в суспільне життя країни стратегічні напрямки державної політики в галузі освіти і культури, вести просвітницьку роботу культурно-мистецького спрямування, використовувати сучасні технології та методики при викладанні музичних дисциплін, в роботі з творчими колективами.

Освітня складова програми скерована на вивчення теоретичних і практичних курсів, що пов'язані з реалізацією професійної діяльності в галузі середньої освіти за предметною спеціалізацією «Музичне мистецтво» та підвищенням її

ефективності. Бакалаври готуються до професійної діяльності в системі закладів освіти і культури. Сферою їх працевлаштування є установи та заклади, що підпорядковані Міністерству освіти і науки України, Міністерству культури України: середні навчальні заклади різних форм власності, дошкільні та позашкільні навчальні заклади, реабілітаційні центри тощо.

До програмних компетентностей підготовки бакалавра зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) входять інтегральна, загальні та фахові.

Інтегральною компетентністю є здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти в процесі загальної музичної освіти, теорії й практики художньо-творчого розвитку учнів, у галузі дошкільної освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу, в основній (базовій) середній школі, дошкільному навчальному закладі.

У справі підготовки спеціалістів першого рівня вищої освіти важливе значення має формування загальних компетентностей: здатність до розуміння предмету своєї професійної діяльності; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність вчитися й оволодівати сучасними фаховими знаннями; здатність застосовувати державну мову та необхідний лексичний мінімум іноземних мов у межах потреби своєї професійної діяльності; здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології; здатність застосовувати знання в практичній діяльності, адаптуватися та діяти в новій ситуації; здатність генерувати нові ідеї (креативність); здатність працювати в команді; здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); здатність здійснювати організаційну діяльність; здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; здатність забезпечувати безпеку життя і здоров'я учнів у навчально-виховному процесі та позаурочній діяльності; здатність відповідально та наполегливо вирішувати професійні завдання та обов'язки.

Безперечно ключовими в підготовці вчителя музичного мистецтва, формуванні спеціальних професійних знань, умінь і навичок є фахові компетентності:

здатність використовувати знання з історії України, української та іноземної мов, цивільного захисту і працезахоронної діяльності в музично-педагогічній практиці; здатність вирішувати професійно-педагогічні завдання на підґрунті знань із психології, педагогіки, основ педагогічної майстерності; здатність впроваджувати інформаційно-комунікаційні технології в освітній процес; здатність вільно користуватися та розкривати сутність музично-теоретичних понять, здійснювати аналіз музичних творів; здатність розуміти значущість вітчизняної та світової музичної спадщини минулого й сучасності; здатність запам'ятовувати й відтворювати музичні твори різних стилів і жанрів, виявляти музикальність у їх виконанні; здатність виявляти інструментально-виконавські вміння вчителя музичного мистецтва; здатність виявляти вокальні здібності та культуру співу у виконанні музичних творів; здатність демонструвати диригентсько-хорову техніку; здатність виявляти ціннісне ставлення до музичних творів, сприймати та інтерпретувати їх зміст і смисл на основі музикознавчих знань; здатність переносити систему фахових знань у площину освітньої галузі «Мистецтво»; здатність добирати методи й засоби діагностування, корекції особистісного і музичного розвитку учнів, а також професійного самовизначення музично обдарованих дітей; здатність до планування, організації різних форм загальної музичної освіти (урочних, позаурочних і позашкільних); здатність до оволодіння та впровадження в музично-педагогічну практику інноваційних мистецько-педагогічних технологій; здатність до демонстрації сценічної культури, режисури та технічного забезпечення шкільних музично-виховних заходів; здатність до хорового виконавства та здійснення вокально-хорової роботи з дитячими колективами.

У відповідності до загальних і фахових компетентностей формулюються програмні результати підготовки бакалаврів, які структуруються в декілька складників: знання та розуміння зі спеціальності, застосування знань та розуміння зі спеціальності, формування суджень зі спеціальності.

Підготовка бакалаврів зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) на основі компетентнісного підходу сприятиме підвищенню якості фахової підготовки вчителя музичного мистецтва та його майбутній успішній професійній діяльності у сфері освіти.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. OECD (2005). The definition and selection of key competencies. Executive Summary. Paris: OECD. – p. 4. (Режим доступу: www.oecd.org/pisa/35070367.pdf).
2. Kauffeld, S. (2000). Das Kasseler-Kompetenz-Raster (KKR) zur Messung der beruflichen Handlungskompetenz. / In: Frieling E., Kauffeld S., Grote S., Bernhard H. (Hrsg.): Flexibilität und Kompetenz: Schaffen flexible Unternehmen kompetente und flexible Mitarbeiter? Münster/New York: Waxmann Verlag.).
3. Компетентнісний підхід у вищій освіті: світовий досвід [укл. Антонюк Л. Л., Василькова Н. В., Ільницький Д. О. та ін.]. – К. : КНЕУ імені Вадима Гетьмана, 2016. – С. 14.